

Katechetické
a pedagogické
centrum

červen 2008/09

Občasník

Katechetického a pedagogického centra
Biskupství královéhradeckého

č. 6

Obsah:

Úvodník	1
Výuka náboženství a systematická katecheze dětí ve školním roce 2009/2010	2 - 3
Uzavření školního roku 2008/09	
Katecheze nebo výuka náboženství? Charakteristika obou forem. Kritéria pro rozlišení. Místa a náležitosti obou forem.	
Formace katechetů	4 - 5
Aktuální nabídka: Celostátní kongres katechetů; Letní seminář Katechetika po kapkách; Časopis Cesty katecheze	
Výhled na příští školní rok: témata oblastních a diecézního setkání; metodické semináře	
Pomůcka pro katechety	6
Barevné plakáty s obrázky z knížky Bůh mluví ke svým dětem	
Prázdninový provoz kanceláře KPC, nabídka konzultací k výukovému plánu na příští školní rok	6

DŮLEŽITÉ TERMÍNY:

19. 6. Uzávěrka přihlášek na Celostátní kongres katechetů

25. 6. Přihláška revue Cesty katecheze, abyste obdrželi 3. číslo.

Vážené kolegyně a vážení kolegové
v katechetické a učitelské službě!

Jménem všech pracovníků Katechetického a pedagogického centra vám děkuji za vaši službu ve farnosti a za spolupráci s naším centrem. Vážíme si vašeho zájmu a rádi se s vámi setkáváme na formačních setkáních. Doufáme, že tato naše spolupráce bude pokračovat v podobném duchu. Prosíme, neobávejte se na nás obracet se svými otázkami a problémy týkající se výuky náboženství nebo katecheze či doprovázení dětí, mladých lidí i dospělých v jejich víře. Vaše otázky a přání nás neobtěžují, naopak nám pomáhají lépe poznat vaše potřeby

Děkujeme Bohu, že se nám letos podařilo připravit všechny plánované programy a uskutečnit mezidiecézní projekt nového profesního časopisu. Ve druhém a třetím čísle revue Cesty katecheze najdete článek od předního belgického katecheta André Fossiona o perspektivách katecheze v naší složité společnosti. V podobném duchu se vyjadřuje i kardinál Kasper na základě německých zkušeností v č. 3/2009, které vyjde začátkem července. Jejich vize odpovídají i našim potřebám a naše centrum se bude snažit vytvářet zázemí pro jejich naplňování a hovořit o nich s vámi na formačních setkáních.

V letošním roce jsme také začali intenzivně připravovat nový rámcově vzdělávací program pro výuku náboženství ve školách ve spolupráci s Církevní základní školou Jana Pavla II. v Hradci Králové. Obdobný program chceme vytvořit i pro systematickou katechezi dětí ve farnostech. O rozlišení obou forem se alespoň stručně zmiňujeme na s. 2-3 tohoto občasníku. Na jaře 2010 se budeme pojetí připravovaného programu věnovat na oblastních setkáních, abychom ho vytvářeli v užší spolupráci s vámi.

Druhou prioritní oblastí našeho zájmu je křesťanská iniciace dětí a dospělých. Toto téma se snažíme nabídnout zvláště kněžím.

Ať Vám Pán ve Vaší službě žehná!

Marie Zimmermannová

Výuka náboženství a systematická katecheze dětí ve školním roce 2009/2010

UZAVŘENÍ ŠKOLNÍHO ROKU 2008/09

Prosíme o **zaslání vyplněných tematických plánů za letošní školní rok do 31. 8. 2009**. Plány musejí obsahovat tyto náležitosti:

- Farnost
- Vikariát
- Jméno a příjmení vyučujícího
- Složení a charakteristika skupiny dětí
- (věk a počet dětí, úroveň jejich náboženských znalostí, podpora náboženské výchovy v rodině...)
- Učebnice, pracovní listy, katechetické pomůcky případně jiné materiály, které jste používali
- Ročníkové cíle
- Stručné hodnocení školního roku
- K těmto informacím přiložte kopii třídní knihy.

Údaje z tematických plánů využijeme při přípravě nového rámcově vzdělávacího programu pro výuku náboženství. Nejsou předmětem Vašeho hodnocení. Proto prosíme o pravdivé údaje.

KATECHEZE NEBO VÝUKA NÁBOŽENSTVÍ?

S touto otázkou se v poslední době setkáváme stále častěji, neboť souvisí s vážnými úvahami, co je nejlépe učinit pro víru dětí. KPC toto úsilí vítá, proto připravilo rekapitulaci, v čem spočívá rozdíl mezi výukou náboženství a systematickou katechezí dětí a dává k řešení této otázky následující doporučení:

Výuka náboženství

je školním předmětem se stejným nárokem na systematickost a přesnost, kterému se těší ostatní předměty. Navazuje nebo také ne na rodinnou náboženskou výchovu. Tzn., že nepředpokládá u dětí víru. Jejím smyslem a úkolem je:

- pronikání do oblasti kultury života dětí, pomáhat jim systematicky a kriticky si osvojovat (poznávat) křesťanské postoje a styl života
- pomáhat dětem nacházet vztah k poznatkům ostatních oborů ve světle evangelia
- poskytnout dítěti pomoc při hledání odpovědi na otázky po smyslu života a další existenciální otázky a tyto otázky v něm probouzet
- rozvíjet sociální vztahy na základě poznávání a osvojování si křesťanských hodnot (morální zá-

sady vyplývají z nich) úměrně stupni jejich víry

- pomoci vytvářet předpoklady k přijetí víry, která dává perspektivu přesahující hranice pozemského života
- věřící děti motivovat k živému vztahu k Bohu a k aktivnímu křesťanskému životu v církvi.

Výuku náboženství je zvláště vhodné realizovat ve školách, kde je otevřena i žákům bez daru víry. Z důvodu překážek různého charakteru nebo z důvodu, že se výuky náboženství účastní pouze děti z věřících rodin, které mají zájem na jejich výchově ve víře, je vhodné realizovat náboženské vzdělávání v rámci systematické katecheze dětí (viz další odstavec). Hlavním důvodem k tomuto řešení může být také snaha rozvíjet víru dětí a zároveň budovat společenství uvnitř farnosti s vazbou na farní společenství.

Katecheze dětí

Katecheze předpokládá alespoň základy osobního života z víry, cílem je podporovat růst ve víře.

Zahrnuje:

- uvádění dětí do stále hlubšího a vnitřnějšího vztahu k Bohu a k církvi
- prostředkem je osvojování si evangelia četbou a rozjímáním Božího slova, života z Ducha Svatého, výchova k modlitbě, k pokání a k životu ve společenství a v církvi
- uvádění do slavení svátků a svátostí
- uvádění do společenství farnosti, aktivní účast na jeho životě

Katechezi dětí členíme podle typu související s jejím dílčím účelem:

- systematická katecheze dětí klade důraz na poznávání Božího zjevení a uvádění do křesťanského způsobu života. Naukový obsah je podobný jako u výuky náboženství, témata jsou prohlubována až do vyústění v modlitbě a s dopadem na život z víry. Součástí je liturgická výchova a výchova k diakonii. Péče je věnována také růstu křesťanského společenství.
- liturgická katecheze: týká se zvláště uvádění dětí do svátostného života (příprava k prvnímu svatému přijímání, případně katechumenát dětí a jejich křest)
- příležitostná katecheze, kterou lze doplnit školní výuku náboženství pro věřící děti. Tato katecheze se děje ve farnosti a koná se zpravidla v souvislosti s přípravou na slavení velkých svátků.

Výuka náboženství a systematická katecheze dětí ve školním roce 2009/2010

Místo a náležitosti výuky náboženství

- Místo a náležitosti výuky náboženství v příštím školním roce je vhodné domluvit již v červnu, a to s vyučujícími, se kterými se počítá, a dále se školami, ve kterých se bude vyučovat. Rozvrh výuky doporučujeme poskytnout školám a rodičům nejpozději v prvním týdnu měsíce září. Nečekejte na to, až dětem „zbude čas“, ale předejděte je ve vyřizování termínů pro další mimoškolní činnost.
 - Výuka náboženství by měla začít ve druhém týdnu měsíce září, nejpozději ve třetím týdnu.
 - Duchovní správce farnosti vyplní formulář „Výkaz o výuce náboženství“ - jeden pro všechny farnosti, které spravuje, a odešle ho na adresu Katechetického centra nejpozději do 15. října.
 - Výuka náboženství se může uskutečňovat jako:
 - nepovinný předmět nebo zájmové vyučování (kroužek) zřízené školou
1. vyučuje se v prostorách školy
 2. vyučující je pedagogickým pracovníkem školy (musí splňovat kvalifikační požadavky)
 3. duchovní správce žádá o kanonickou misi pro tohoto učitele ještě před uzavřením dohody o pracovní činnosti se školou (pokud není učitelem duchovní)
 4. škola s ním uzavírá dohodu o pracovní činnosti, ta zahrnuje pojištění učitele
 5. náklady na pomůcky hradí farnost, přispívat mohou rodiče, škola dle dohody
 6. vyučuje se podle osnov náboženské výchovy (Dokument ČBK, Praha 2004, č. 27), je doporučeno používat schválených učebnic; další pomůcky je třeba přizpůsobit dětem zvláště s ohledem na stupeň jejich víry (pro děti bez zájmu o víru není vhodné používat metodiky zpracované pro katechezi). KPC zpracovává nový rámcově vzdělávací program pro výuku náboženství, který bude závazný pravděpodobně od roku 2011 (2012). Pokud jsou ve skupině děti s velkým věkovým rozdílem, je vhodné vybrat alespoň tematické celky dle osnov, neboť osnovy jsou spirálovité – v každém ročníku rozvíjejí stejné téma
 7. vyučující vede třídní knihu pro nepovinný předmět (i když vyučuje jako kroužek)
 8. vyučující vyplňuje Tematický plán výuky, který si připraví před začátkem školního roku, během roku ho aktualizuje podle skutečnosti či vývoje výuky. Nejdéle do 31. 8. pak odešle jeho kopii KPC v Hradci Králové (stačí elektronicky).
 9. vyučující je povinen hodnotit děti známkováním, které se uvádí na vysvědčení (nepovinný předmět), jde-li o zájmové vzdělávání, hodnotí se slovy „pracoval úspěšně“ nebo „pracoval“

Místo a náležitosti systematické katecheze dětí

- Systematická katecheze dětí ve farní učebně obvykle v prostorách fary
- Ve městech, kde je více škol, bývá efektivnější vyučovat ve farní učebně vybavené základními pomůckami a technikou. Umožňuje to obvykle rozdělit děti do skupin podle věku nebo také podle stupně jejich víry. Následující náležitosti jsou obdobné jako u vyučování nepovinného předmětu:
 1. farnost uzavře s vyučujícím pracovní – právní vztah (pouze u ekonomicky velmi slabých farností lze jednat o uzavření dohody o pracovní činnosti katechety s biskupstvím), pokud chce katecheta učit bez nároku na odměnu, bude vyučovat jako dobrovolník
 2. odměňování vyučujícího se řídí Interním platovým řádem Biskupství královéhradeckého – viz odst. 2. 6 – Zvláštní ustanovení, bod a)
 3. duchovní správce žádá o kanonickou misi pro katechety
 4. náklady na pomůcky hradí farnost, přispívat mohou rodiče
 5. Obsah systematické katecheze dětí se může řídit osnovami pro náboženskou výchovu, protože ty jsou katecheticky pojaté (Dokument ČBK, Praha 2004, č. 27). KPC připravuje nový program pro systematickou katechezi dětí, který bude dle předpokladu k dispozici do roku 2011. Pokud jsou ve skupině děti s velkým věkovým rozdílem, je vhodné vybrat alespoň tematické celky dle osnov.
 6. kromě naukové složky by měla být součástí katecheze dětí na farách liturgická výchova (společné slavení), výchova k diakonii (např. formou spolupráce s Charitou), misijní výchova (spolupráce s PMDD), výchova ke společenství a začleňování dětí do života farnosti aktivní službou
 7. katecheta si vede záznamy o probíraných tématech a na konci školního roku, nejpozději do 31. 8. je odešle spolu s popisem skupiny na adresu KPC (stačí elektronicky).

Další typy katecheze dětí na farách

- Příprava dětí k přijetí prvního svatého přijímání se řídí Směrnicí Pro přípravu dětí k prvnímu svatému přijímání a svátosti smíření č. 3/2006 NRG.
- Materiály k přípravě na biřmování doporučí Katechetické centrum.
- Doporučení pro katechumenát dětí (od 7 let) KPC zpracuje během roku 2010.
- Příležitostné a liturgické katecheze: KPC připravuje a na internetových stránkách zveřejňuje dílčí metodické materiály, další materiály jsou uveřejňovány v revue Cesty katecheze.

Formace katechetů a kněží

Aktuální nabídka

VII. CELOSTÁTNÍ KONGRES KATECHETŮ V KROMĚŘÍŽI

Přihlášky do 19. června!

Pořádá Katechetická sekce ČBK

Termín: **27. - 30. 10. 2009**

Místo konání: Kroměříž

Podrobnosti a přihlášky: [http://katechet.cirkev.cz/
VII-celostatni-kongres-katechetu.html](http://katechet.cirkev.cz/VII-celostatni-kongres-katechetu.html)

Kongres je věnován tématu „Víra“. Pro naši katechetickou činnost je toto téma zásadní. Učitelé náboženství mají pomoci dětem probudit zájem o víru a objevit její důsledky pro konkrétní život; katecheti jsou vychovateli víry, která může být velmi slabá, nezralá, neočištěná, plná nejrůznějších představ... S člověkem se musí v otázkách víry zacházet velmi obezřetně, věnovat mu péči, jakou věnuje vinař čerstvě naroubované větvičce na vinném kmeni... (obrazů bychom našli mnoho). To znamená volit odpovídající témata a způsob jejich podání jak ve výuce náboženství, tak v katechezi. Abychom toho byli schopni, je nutné o těchto věcech přemýšlet, vyslechnout si poznání teologů a jiných odborníků. Nejsme zodpovědní za to, nakolik zůstaneme věrni metodickým postupům našich katechetických příruček. Ty už jsou v mnohém překonané. Ale jsme povoláni ke věrnosti Bohu a člověku, kterého musíme respektovat v jeho situaci a k tomu volit adekvátní postupy. A to je úkol velmi náročný. Proto vás srdečně a zveme a vybízíme k účasti na kongresu!

Letní katechetické semináře

jsou určeny kněžím, pastoračním asistentům a katechetům s hlubším zájmem o obnovu katecheze ve farnostech. Jejich hlavním lektorem bude **doc. Dr. Ludvík Dřímál, Th.D.** Semináře jsou otevřené i pro zájemce z jiných diecézí. První seminář na téma Stvoření - Hřích - Spása je již obsazený. **Několik volných míst je k dispozici na seminář Katechetika po kapkách.** Tento seminář je jedinečnou příležitostí objasnit si řadu otázek a zkušeností z katechetické praxe. Koná se **20. - 24. července 2009 v Rokytnici nad Jizerou.**

Ubytování: fara zařízená pro rekreaci, 3 - 5 lůžkové

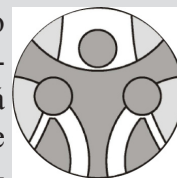
pokoje, sociální zařízení společné na chodbě. Program v budově.

Cena semináře: 900 Kč pro katechety s kanonickou misí a pro kněze královéhradecké diecéze, ostatní 1200 Kč.

V přihlášce uveďte kód semináře, jméno a adresu, na kterou budete chtít zaslat podrobné informace. Přihlášku je možné zaslat e-mailem na kc@diecezechk.cz, nebo sms zprávou na tel. 737 215 335., nebo telefonicky na 495 063 420.

CESTY KATECHEZE

Začátkem července vyjde 3. číslo nového profesního časopisu. Bude věnováno tématu **Boží plán spásy**. Jedná se o základní skutečnost, ke které by se měl vztahovat veškerý obsah katecheze i náboženského vyučování, neboť spása člověka je smyslem naší víry. V čísle najdete pestrou škálu příspěvků, většina z nich obsahuje praktické podněty pro různé typy katechezí a pro výuku náboženství. Více na www.cestykatecheze.cz nebo na <http://kc.diecezechk.cz>.

Prosíme kněze a katechety, aby tento časopis považovali za **základní součást svého dalšího profesního vzdělávání**. Nejedná se o „spotřební“ materiál na krátkou dobu, ale o důležité podněty k základním tématům a pojetí katecheze.

Abyste obdrželi již 3. číslo, je nutné časopis přihlásit **do 25. června 2009.**

Časopis si můžete objednat na www.cestykatecheze.cz, sms nebo telefonicky. Roční předplatné činí 190 Kč, případně 100 Kč v případě finanční nouze.

Adresa redakce: predplatne@cestykatecheze;
Arcibiskupství olomoucké
Redakce revue Cesty katecheze
Centrum pro katechezi
Biskupské náměstí 2
771 01 Olomouc
tel.: 739 344 194, 587 405 241

Po odeslání přihlášky obdržíte údaje k zaplacení předplatného.

Formace katechetů a kněží 2009/10

Výhled na příští školní rok

Na příští školní rok Katechetické a pedagogické centrum připravuje:

Povinná formační setkání a vzdělávání:

říjen - listopad 2009: Oblastní setkání na téma **Křest a křesťanská iniciace** - základ naší křesťanské identity.

14. ledna 2010: **Diecézní setkání - téma Společensví**

únor - březen 2010: Oblastní setkání - **Uvedení do pojetí nového rámcově vzdělávacího programu pro výuku náboženství** (podněty ke změnám ve výuce náboženství a v systematické katechezi dětí)

Revue Cesty katecheze: ročník 2010 bude věnován ústřednímu tajemství naší víry - Velikonočnímu tajemství; jednotlivá čísla budou věnována čtyřem hlavním etapám víry a odpovídajícím způsobům jejího rozvíjení v různých typech katechezí.

Další nabídka (účast dle zájmu):

Metodické semináře:

říjen 2009: **Uvádění dětí do svátostného života** - nabídka nové metodiky pro blízkou přípravu dětí společně s rodiči. Metodiku vytváří naše KPC ve spolupráci s farnostmi Pardubice a Církevní školou Jana Pavla II. v Hradci Králové, kde je ověřována. Metodika bude poskytnuta zatím v pracovní verzi účastníkům semináře. - Celodenní sobotní seminář.

říjen 2009: **Svatá Anežka česká** - seznámení s novým programem o této světici v souvislosti s 20. výročím znovunabytí svobody. - Odpolední seminář, je možné realizovat na různých místech diecéze dle domluvy. Program je vhodný do výuky náboženství i pro školy.

listopad 2009: **Uvedení do teologie ikon a příprava na jejich využití v katechezi** - 1. část. Lektorka: Štěpánka Čížková - Karlová (viz www.ikony-karlova.cz). - Celodenní sobotní seminář.

listopad 2009: **Poselství křesťanských svátků** - pro učitele společenskovedních předmětů základních a středních škol - Celodenní seminář.

březen 2010: **Uvedení do teologie ikon a příprava na jejich využití v katechezi** - 2. část. Lektorka: Štěpánka Čížková - Karlová (viz www.ikony-karlova.cz). - Celodenní sobotní seminář.

duben 2010: **Duchovní obnova pro katechety** zaměřená na prohloubení osobního duchovního života.

léto 2010: letní katechetické semináře - téma zatím není určeno.

Pro vikariátní konference (kdykoliv): Křesťanská iniciace dětí a dospělých.

Uvedený výčet není konečný, další nabídku budeme zařazovat dle aktuální potřeby.

DIECÉZNÍ SETKÁNÍ DĚTÍ 2010

Setkání určené dětem do cca 15 let se uskuteční v květnu (přesný termín bude zveřejněn na internetových stránkách a v srpnovém občasníku). Téma bude vycházet z dějin církve od cca 13. století. K přípravě přivítáme Vaše nápady, podněty a spolupráci. Prosíme, obraťte se s nimi na kolegyni Zuzanu Petrášovou.

Ze setkání bude vydáno podobně jako v minulých letech CD s metodickými materiály ke zpracování tématu v hodinách náboženství nebo na farních setkáních, příležitostných katechezích apod. Pokud máte zájem o CD z minulých ročníků, obraťte se na kancelář KPC:

2006 Židovské svátky

2007 Prvotní církev

2008 Poklady středověké církve

VIKARIÁTNÍ SETKÁNÍ DĚTÍ

Znovu si dovoluujeme připomenout a vyzvat katechety a kněze z jednotlivých vikariátů, k zorganizování vikariátních setkání dětí. KPC vám k tomu může poskytnout finanční podporu až do výše 5 000 Kč na základě předloženého programu setkání a předpokládaného počtu účastníků. Téma setkání určují organizátoři.

Pomůcky a náměty k přípravě na návštěvu papeže Benedikta XVI.

najdete
v revue Cesty katecheze č. 3/2009.

SDĚLENÍ NA PRÁZDNINY

Aktualizované informace KPC sledujte na <http://kc.diecezehk.cz>

NA TĚCHTO STRÁNKÁCH JSOU KE STAŽENÍ
VŠECHNY POTŘEBNÉ FORMULÁŘE
A TAKÉ NÁVRH TEXTU
NA PŘIHLÁŠKY DĚTÍ
NA VÝUKU NÁBOŽENSTVÍ VE ŠKOLE
I NA SYSTEMATICKOU KATECHEZI
NA FARÁCH.

Nákup a prodej učebnic, pracovních sešitů a dalších
pomůcek
pro nový školní rok můžete uskutečnit v kanceláři
Katechetického a pedagogického centra:

během prázdnin do 17. 8. dle předchozí domluvy
(Zuzana Petrášová, Iva Čiperov)

od 17. 8. denně od 8:30 do 16 hodin. Dle domluvy i
v dalších časech.

V týdnech od 24. 8. nabízíme uvedení začínajících učitelů výuky náboženství nebo katechetů do jejich služby
po předchozí telefonické domluvě
a také **konzultaci výukového plánu** pro všechny
ostatní katechety a kněze
(Marie Zimmermannová)

BAREVNÉ PLAKÁTY S ILUSTRACEMI KE KNIZE BŮH MLUVÍ KE SVÝM DĚTEM

Katechetická sekce ČBK zprostředkovala dar z Kirche in Not: barevné plakáty na tenkém křídlovém papíře o velikosti mezi A3 - A2. Jedná se o sadu všech ilustrací z knížky Bůh mluví ke svým dětem. Naše KPC dostalo kcelkem 40 těchto sad, které máme v úmyslu rozdělit do farností podle zájmu.

Pokud máte zájem o tyto plakáty, prosím, ozvěte se nejpozději do 5. září Zuzaně Petrášové, která vás zapíše. V případě vyššího zájmu než bude pomůcek, budeme přidělovat přibližně 3 ks do jednoho vikariátu. Pomůcku poskytneme zdarma.

*Občasník Katechetického a pedagogického centra Biskupství královéhradeckého
vydáno pro vnitřní potřebu 15. 6. 2009*

Číslo připravila Marie Zimmermannová

Biskupství královéhradecké, Velké náměstí 35, 500 01 Hradec Králové.
Katechetické a pedagogické centrum, Velké náměstí 32, 1. patro Nového Adalbertina.

Tel.: 495 063 420, 232; 737 215 335; kc@diecezehk.cz

<http://kc.diecezehk.cz>; www.diecezehk.cz/skoly; www.cestykatecheze.cz